

Työnkuvan monipuolistamisen vaikutukset

Kartoitettavana Joensuun poliisiaseman päivittäisrikostutkinnan ryhmä

Matias Laitinen ja Sampo Silvennoinen

11/2020

Tiivistelmä

Tekijä Sampo Silvennoinen 20183D Matias Laitinen 20183B	Tutkinto Poliisi (AMK)
Julkaisun nimi Työnkuvan monipuolistamisen vaikutukset: Kartoitettavana Joensuun poliisiaseman päivittäis-rikostutkinnan ryhmä	Julkisuusaste Julkinen
Ohjaaja Pauli Mäkelä Mikko Mäkinen	Opinnäytetyön muoto Tutkimuksellinen opinnäytetyö
<p>Tiivistelmä</p> <p>Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää Joensuun poliisiaseman päivittäisrikostutkinnan rikostutkijoiden työnkuvan monipuolistamista, eli sen edistämiseksi tehtyjä toimenpiteitä, sekä kartoittaa niiden vaikutuksia. Tarkoituksena on saada nostettua esille ruohonjuuritason kokemuksia toimien riittävydestä sekä mahdollisista jatkotoimista Joensuun poliisiaseman rikostutkinnassa.</p> <p>Opinnäytetyö rakentuu teoriaosasta ja empiirisestä tutkimusosasta. Teoriaosassa esitellään Itä-Suomen poliisilaitosta, Joensuun poliisiasemaa, rikostutkintaa, tutkijoiden työtä Joensuussa sekä työhyvinvointia yleisellä tasolla. Teoriaosassa käsitellään myös työhyvinvointia poliisissa. Tutkimusosassa käsitellään tutkimuksen tuloksia sekä tutkimuksen luotettavuutta.</p> <p>Tutkimus toteutettiin haastattelututkimuksena ja siinä käytettiin kvalitatiivista tutkimusmenetelmää. Kvalitatiivisen menetelmän suosiminen johtui siitä, ettei Joensuun poliisiaseman päivittäisrikostorjunnasta löydy ulkoisia lähteitä ja tieto on pitänyt hakea ryhmän rikostutkijoilta itseltään. Tutkimus toteutettiin käytännön tasolla vallitsevan koronaepidemian takia sähköpostihaastatteluina, jotka ovat nimettömiä.</p> <p>Tutkimuksessa hyödynnettiin strukturoitua sähköpostihaastattelua aineistonkeruumenetelmänä. Haastattelurunko on liitteenä numerolla yksi. Haastattelurungot lähetettiin päivittäisrikostutkinnan tutkijoille, joita on ryhmässä kymmenen ja haastatteluja saatiin toteutettua kahdeksan.</p> <p>Tutkimuksen toivotaan myös näyttävän Joensuun päivittäisrikostutkinnan realistisen tilan ulospäin ja siten vaikuttavan päätöksentekoon niin Joensuussa kuin muilla poliisiasemilla.</p>	
Sivumäärä 29+2 liitesivua	Tarkastuskuukausi ja -vuosi 11/2020
Avainsanat Työssä jaksaminen, työolot, tehtäväkuva, rikostorjunta, rikostutkija, Joensuu, Pohjois-Karjala, Itä-Suomi, päivittäisrikostutkinta, tutkinnanpartio, tutkinnanpainopistepartio, kombi-poliisi	

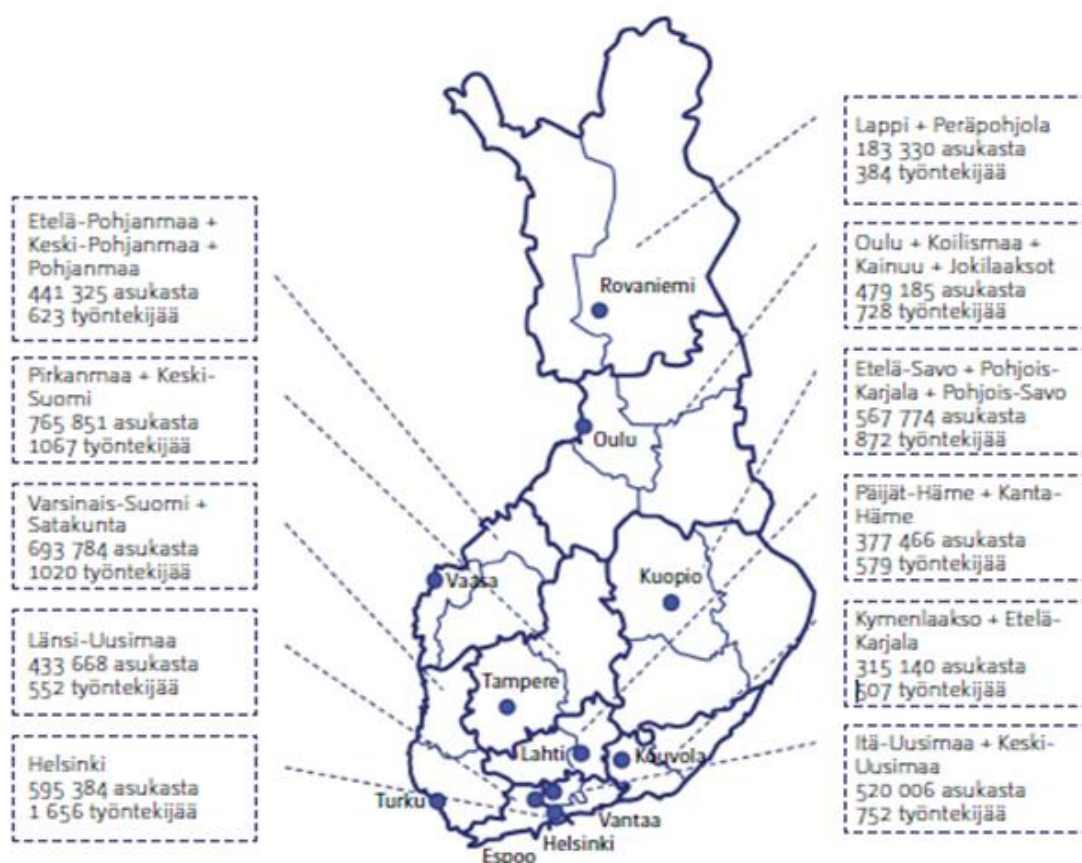
SISÄLLYS

1. JOHDANTO	4
2. RIKOSTUTKIJANA POLIISISSA	6
2.1 Poliisin tehtävä	6
2.2 Rikostorjunnan tila	6
2.3 Rikostorjunnan rakenne Pohjois-Karjalan kenttäjohtoalueella	7
2.4 Joensuun päivittäisrikostutkinnan ryhmän rikostutkijan työnkuva ja tehtävät.....	8
2.5 Joensuun päivittäisrikostutkinnan ryhmän rikostutkija	9
2.6 Pohjois-Karjalan hälytystehtävät ja rikokset alkuvuonna 2020 tilastojen valossa.....	10
3. TYÖSSÄ JAKSAMINEN JA TYÖHYVINVOINTI	11
3.1 Työhyvinvointia edistävät tekijät ja psyykkinen hyvinvointi	12
3.2 Työhyvinvointia madaltavat tekijät	13
3.3 Ryhmähengen merkitys	13
3.4 Työhyvinvointi rikostorjunnassa	14
4. TUTKIMUKSEN TAUSTA JA TARKOITUS	15
4.1 Tutkimuksen tausta.....	15
4.2 Tutkimuksen tarkoitus ja tavoitteet	15
4.3 Tutkimuskysymykset.....	16
5. TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN	17
5.1 Tutkimuskohde	17
5.2 Tutkimusote ja tiedonkeruumenetelmä	17
5.3 Haastattelujen analysointimenetelmä	19
6. TUTKIMUKSEN TULOKSET	19
6.1 Millaisia ongelmia ja haasteita Joensuun päivittäisrikostutkinnan ryhmän rikostutkijat kokevat työssään?	20
6.2 Haluaisivatko ryhmän rikostutkijat siirtyä tilaisuuden tullen muihin tehtäviin?.....	21
6.3 Ovatko ryhmän rikostutkijat päässeet osaksi monipuolistamistoimia ja kokevatko he monipuolistamistoimet riittäviksi ja tarpeellisiksi?	21
6.4 Mitä muita toimia rikostutkijat haluaisivat työnkuvaansa liittyen?	22
7. JOHTOPÄÄTÖKSET	23
8. POHDINTA	25
8.1 Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys	25
8.2 Lopuksi	26
9. LÄHTEET	28
LIITTEET	30
Liite 1: Opinnäytetyön haastattelupohja.....	30

1. JOHDANTO

Joensuun poliisiasema kuuluu Itä-Suomen poliisilaitokseen, joka kattaa Etelä-Savon, Pohjois-Savon ja Pohjois-Karjalan maakunnat. Poliisilaitoksen pääpoliisiasema sijaitsee Kuopiossa. Muita poliisiasemia on Juvalla, Mikkelissä, Pieksämäellä, Savonlinnassa, Ilomantsissa, Joensuussa, Kiteellä, Lieksassa, Nurmeksessa, Outokummussa, Iisalmissa, Juankoskella, Suonenjoella ja Varkaudessa (Itä-Suomen poliisin infosivu, luettu 1.10.2020).

Itä-Suomen poliisissa työskentelee 872 työntekijää ja alueella on yksi poliisi 651 kansalaista kohti. Vastaavasti Helsingin poliisilaitoksella on yksi poliisi 360 kansalaista kohti ja Sisä-Suomen poliisilaitoksella yksi poliisi 718 kansalaista kohti. (Poliisihallituksen rikostorjunnan tila selvityshankkeen loppuraportti, 1/18)

(Kuva 1, Poliisihallituksen rikostorjunnan tila selvityshankkeen loppuraportti, 1/18, sivu 32)

Itä-Suomen poliisilaitoksen erityispiirteitä ovat pitkien välimatkojen ja laajojen harvaan asuttujen alueiden lisäksi vesistöt. Vesistöt rikkovat aluetta aiheuttaen sen, että niitä

kierretään pitkiäkin matkoja, jotta päästäisiin paikkaan, joka näyttäisi kartalla olevan lähellä. Nämä erityispiirteet muovaavat poliisitoimintaa ja pakottavat luovien vaihtoehtojen kokeiluun. Poliisin palveluita tulisi tarjota myös syrjäisemmillä seuduilla, mutta ongelmaksi onkin muodostunut uusien poliisien saaminen näihin pienempiin keskuksiin. Nämä syyt vaikuttavat osaltaan siihen, että varsinkin Pohjois-Karjalan kenttäjohtoalueella ja sen alueella sijaitsevilla poliisiasemilla on otettu käyttöön muun muassa tässä tutkimuksessa esitettyjä toimintoja. Käyttöön otettuja toimia ovat esimerkiksi kombi-virat ja syrjäisempien alueiden vastuuttaminen kenttäryhmille, jotka toimivat kuitenkin Joensuusta käsin.

Joensuun poliisiasema on henkilömäärältään Itä-Suomen poliisilaitoksen toiseksi suurin ja toimii itäisellä kenttäjohtoalueella. Joensuun poliisiasema on entinen Pohjois-Karjalan poliisilaitoksen pääpoliisiasema ja siksi Joensuun poliisiasemalla on käytössä toimintoja, joita ei välttämättä käytetä muilla kenttäjohtoalueilla.

Joensuun poliisiaseman rikostorjunta on jaettu useampaan eri ryhmään, mutta tässä tutkimuksessa keskitytään vain Joensuun päivittäisrikostutinnan (jatkossa Joepäiv.) ryhmään. Joepäiv. Vastaa pääasiassa Joensuussa, Liperissä, Outokummussa, Kontiolahdella, Polvijärvellä, Enossa ja Ilomantissa tapahtuneista rikoksista, jotka eivät ole ylitörkeitä tai eivät ole hyvin epäselviä. Ylitörkeitä ja epäselviä rikoksia tutkii Joensuun pitkäkestoisen tutkinnan ryhmä. Joepäiv-ryhmän vahvuus on yhdeksän tutkijaa ja ryhmänjohtajan. Ryhmässä työskentelee kaksi rikosylikonstaapelia, seitsemän vanhempaa konstaapelia, joista osa on vanhemman rikoskonstaapelin nimikkeellä, sekä yksi määräaikainen nuorempi konstaapeli. Ryhmällä on oma tutkinnanjohtajansa.

Tutkimuksessa pyritään selvittämään Joepäiv.-ryhmän työpainetta ja rikostutkijoiden mielipiteitä työnkuvan monipuolistamiseksi tehtyjen toimien riittävydestä sekä tarpeellisuudesta sekä muista työssä viihtymiseen liittyvistä seikoista.

2. RIKOSTUTKIJANA POLIISISSA

2.1 Poliisin tehtävä

Poliisin tehtävät määritellään poliisilaissa, jonne ne on kirjoitettu seuraavalla tavalla:

”Poliisin tehtävänä on oikeus- ja yhteiskuntajärjestyksen turvaaminen, kansallisen turvallisuuden suojaaminen, yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitäminen sekä rikosten ennalta estäminen, paljastaminen, selvittäminen ja syyteharkintaan saattaminen. Poliisi toimii turvallisuuden ylläpitämiseksi yhteistyössä muiden viranomaisten sekä yhteisöjen ja asukkaiden kanssa ja huolehtii tehtäviinsä kuuluvasta kansainvälisestä yhteistyöstä.”
[\(26.4.2019/581\)](#) (poliisilaki 22.7.2011/872)

Rikostutkijan rooli poliisissa on perinteisesti ollut rikosten selvittämisessä ja syyteharkintaan saattamisessa. Rikostutkijat tutkivat rikoksia, jotka ovat usein paljastuneet muun poliisitoiminnan yhteydessä sekä päättävät rikoksen esitutkinnan tavallisimmin tutkinnanjohtajan päätöksellä. Ehkä yleisin esitutkinnan päättämisen syy on jutun siirtäminen syyttäjälle. Tällöin rikostutkijan keräämää aineistoa siirrytään arvioimaan tuomioistuimeen.

2.2 Rikostorjunnan tila

Rikostutkinta ei näytä nuorten poliisien silmiin miellyttävältä tai halutulta uravaihtoehdolta. Tähän vaikuttavat omalta osaltaan muun muassa rikostutkijoiden pienempi palkka kenttäpoliiseihin verrattuna ja se, ettei rikostutkinta ole nuorille poliisimiehille mielekäästä. Kenttätoiminta koetaan itseohjautuvammaksi kuin tutkinta ja kentän kokonaispalkka on suurempi. Nuoret poliisimiehet haluavat ennemmin tehdä monimuotoisia tehtäviä kentällä ja vasta vanhemmalla iällä koetaan halua siirtyä toimistotyöhön, kun keho ei enää kestä vuorotyön räsitystä. Vanhemmilla poliisimiehillä ongelmaksi muodostuu osaaminen ja oppimisen halun puute. Tämä ongelma voitaisiin kiertää sillä, että poliisimiehet käyvät koko virkauransa aikana monipuolisesti tehtäväkierrolla. Siten kynnys tehtävästä toiseen

siirtymiselle madaltuu (Poliisihallituksen rikostorjunnan tilan selvityshankkeen loppuraportti, 1/18, sivu 62).

Ongelmaksi muodostuu myös poliisipalvelujen tarjoaminen syrjäpaikkakuntien poliisiasemilla. Tämä voitaisiin ratkaista ja on osittain jo nykyisin ratkaistu yksittäisten poliisimiesten komennuksella eri poliisiasemien välillä (Poliisihallituksen rikostorjunnan tilan selvityshankkeen loppuraportti, 1/18, sivu 63).

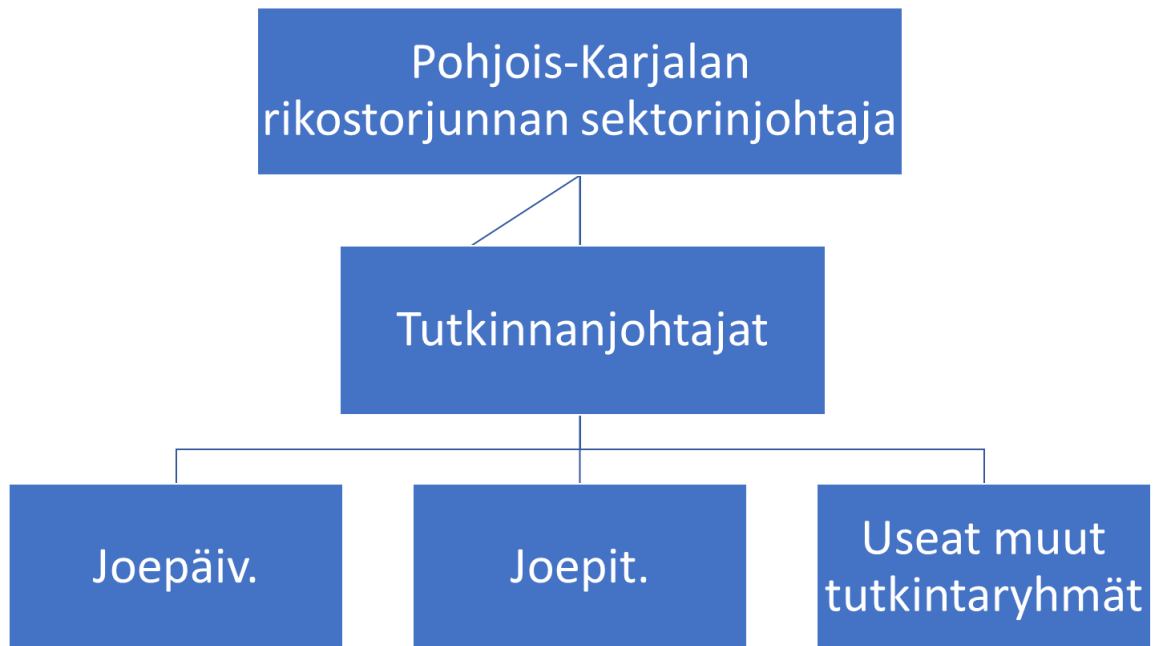
Lisäksi rikostutkijoiden jaksaminen työssä on niukkojen resurssien vuoksi tiukalla. Tutkijoiden määrää tulisi nostaa, jotta saataisiin turvattua sekä kansalaisten oikeusturva että rikostutkijoiden jaksaminen (Poliisihallituksen rikostorjunnan tila selvityshankkeen loppuraportti, 1/18, sivut 69 ja 70).

2.3 Rikostorjunnan rakenne Pohjois-Karjalan kenttäjohtoalueella

Itä-Suomen poliisiasemalla rikostorjunnan pääpainopisteet ovat alueen suurimmissa kaupungeissa, eli Kuopiossa, Joensuussa ja Mikkelissä. Tutkijoita löytyy myös alueen pienemmiltä poliisiasemilta, mutta aiemmin mainituissa toimii myös tutkinnan erityisryhmiä, kuten tekninen tutkinta ja pitkäkestoinen tutkinta.

Pohjois-Karjalassa rikostorjunta on keskitetty kolmelle poliisiasemalle, joista kukin vastaa omalla alueellaan tapahtuneiden tavanomaisten rikosten esitutkinnasta. Poliisiasemajako on Nurmes, Kitee ja Joensuu, joista Joensuu hoitaa sekä pinta-alallisesti sekä väestömäärällisesti suurinta aluetta.

Rikosten esitutkintavastuu ei mene aina täysin tasaisesti, sillä Joensuussa toimii useita erikoisryhmiä, jotka ottavat koko maakunnan alueella tapahtuneet oman alansa rikokset esitutkintaan. Tällaisia ryhmiä ovat esimerkiksi ennalta estävä toiminta, Joensuun järjestäytyneen rikollisuuden tutkinta sekä Joensuun talousrikostutkinta.

(Kaavio 1, rikostorjunnan rakenna Pohjois-Karjalassa)

Kaikki Joensuun poliisiaseman vastuualueella tapahtuneet rikokset, joita yksikään erityisryhmä ei huoli, päätyvät esikäsittelyn kautta Joepäiv.-ryhmään. Samanaikaisesti kyseinen ryhmä tutkii myös määrällisesti suurimman osan Pohjois-Karjalassa tapahtuneista rikoksista.

2.4 Joensuun päivittäisrikostutkinnan ryhmän rikostutkijan työnkuva ja tehtävät

Joensuun poliisiasemalla Joepäiv.-ryhmän rikostutkijat tekevät hyvin tavanomaista, rikostorjunnalle ominaista työtä. Rikostutkijat hoitavat tavallisesti saamansa jutun alusta loppuun itse, hoitaen kaiken esitutkinnan aikana itsenäisesti. Tämä on keskeinen ero esimerkiksi pitkäkestoisen tutkinnan ryhmään, jossa ryhmä tutkii rikoksia ryhmänä. On oletettavaa, että tämä seikka vaikuttaa Joepäiv.-ryhmän rikostutkijoiden työssä jaksamiseen.

Joepäiv.-ryhmän rikostutkijoilta odotetaan lähtökohtaisesti sitä, että he voivat hoitaa akuutit asiat, kuten esimerkiksi rikosperusteisesti vapautensa menettäneiden kuulemiset, niin että akuutit asiat siirtyvät hoitamisjärjestyksessä ensimmäiseksi, vaikka muita tehtäviä toimia olisikin sovittu aiemmin.

Joepäiv.-ryhmän rikostutkijat hoitavat itse vapautensa menettäneiden rekisteröinnit. Joensuun poliisivankilan vartijat voivat avustavaa rikostutkijaa, mutta rekisteröintivastuu on rikostutkijalla itsellään. Joepäiv.-ryhmän rikostutkijat ehdottavat aktiivisesti itse pakkokeinoja tutkinnanjohtajalleen, joka ei suuresta rikosilmoitusten määrästä johtuen voi mitenkään itse seurata aktiivisesti jokaisen esitutkinnan etenemistä.

Joensuun poliisiasemalla toimii useimmissa vuoroissa joko tutkinnanpartio tai tutkinnanpainopistepartio. Nämä partiot koostuvat yhdestä valvonta- ja hälytystoimessa (jatkossa vht) työskentelevästä poliisista ja yhdestä rikostutkijasta. Tavallisesti tällaiset partiot ajavat partioajoa c- valmiudessa ja toimivat Pohjois-Karjalan Rikos1:n alaisuudessa, vastaten oletusarvoisesti kaikista tutkintatoimia vaativista tehtävistä. Rikos1 tarkoittaa alipäällystään kuuluvaa poliisimiestä, joka toimii ikään kuin rikostorjunnan kenttäjohtajana, vastaten tutkittavaksi tulleiden rikosilmoitusten jakamisesta ja päivittäisistä henkilöstöhallinnollisista asioista koko rikostorjuntasektorilla.

Tutkinnanpartio ja -painopistepartio voivat halutessaan ottaa vastaan muitakin hälytystehtäviä ja osallistua päivittäiseen kenttätoimintaan vht-partioiden tavoin. Tutkinnanpartio toimii rikostutkijoiden työajan puitteissa esimerkiksi aamuseitsemästä iltapäiväviiteen. Tutkinnanpainopistepartio on tavallisesti liikkeellä samaan tapaan kuin muutkin painopistepartiot, esimerkiksi iltapäiväkolmesta aamukolmeen. Tämä selvisi tutkimuksen tekijöille työharjoittelun aikana.

2.5 Joensuun päivittäisrikostutkinnan ryhmän rikostutkija

Haastatteluvastausten perusteella Joepäiv.-ryhmässä työskentelee virkaiältään laajalti vaihtelevan ikäisiä rikostutkijoita. Ryhmässä on useampi rikostutkija, joiden virkaikä on alle viisi vuotta ja samalla ryhmässä on myös rikostutkijoita, joilla virkaikää on kertynyt yli kymmenen vuotta.

Työharjoittelun aikana molemmille tutkimuksen tekijöille selvisi, että Joepäiv.-ryhmään on sisällytetty kaksi kombi-virassa toimivaa poliisia. Kombi-poliisin työaika koostuu puoliksi vht-toimesta ja puoliksi rikostutkinnasta. Lisäksi tutkimuksen tekijöille mainittiin, että tulevaisuudessa kombi-poliisit muodostaisivat oman ryhmänsä. Tämän lisäksi tutkimuksen tekijöille kerrottiin myös siitä, että jatkossa kaikki virkauransa Joensuussa aloittavat poliisit olisivat kombi-viroissa.

Tutkimuksen tekemisen aikaan ei ollut tiedossa sitä, onko kombi-poliiseja Itä-Suomen poliisilaitoksen ulkopuolella.

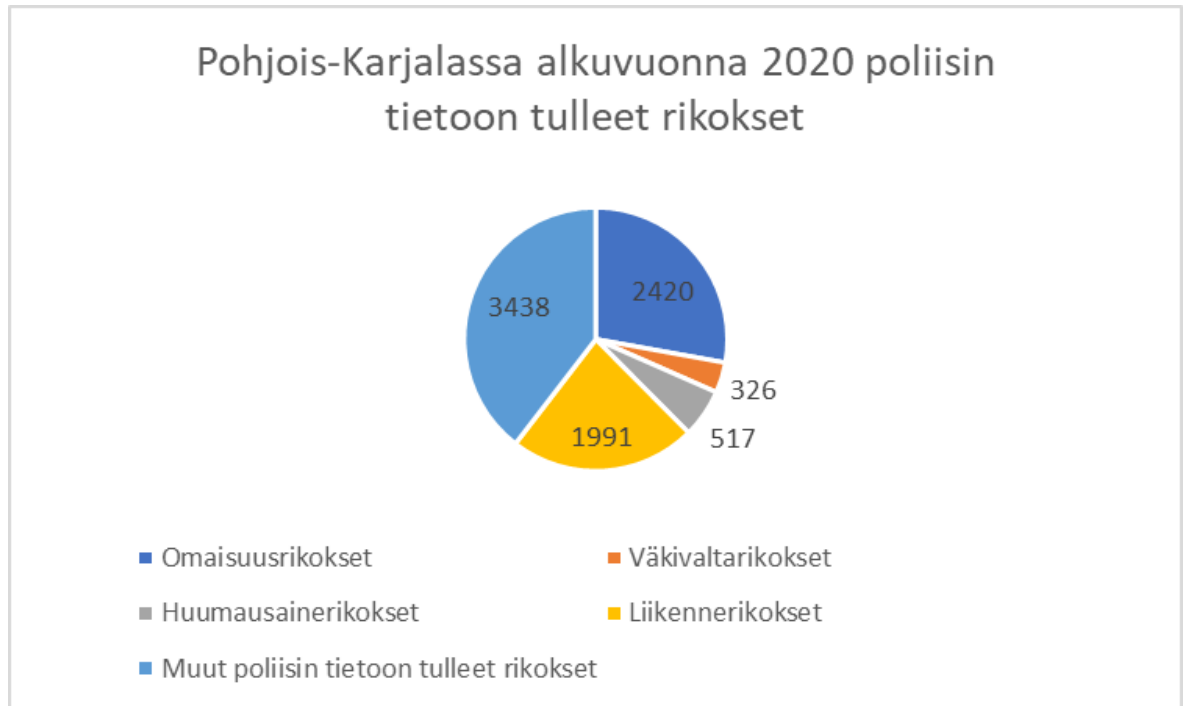
2.6 Pohjois-Karjalan hälytystehtävät ja rikokset alkuvuonna 2020 tilastojen valossa

Tutkimusta tehdessä uusimmat tilastot Pohjois-Karjalasta olivat vuoden 2020 tammikuulta kesäkuulle. Näiden tilastojen valossa poliisille tulleiden hälytystehtävien määrä on kasvanut 8,13% ja kotihälytyksiä on ollut 19,32% enemmän vuoden takaisiin tilastoihin verrattuna (Polstat 2020, 1, 2).

(Kaavio 2, Hälytystehtävien jakautuminen kiireellisyysluokittain Pohjois-Karjalassa alkuvuonna 2020)

Pohjois-Karjalan alueella poliisin tietoon tulleiden rikosten määrä on tammi-kesäkuussa 2020 kaikkien rikosten osalta pudonnut 6,80% ja rikoslakirikosten (pl. liikenne-rikokset) osalta noussut 23,29% verrattuna vuoden takaisiin lukemiin (Polstat 2020, 1, 2).

(Kaavio 3, Pohjois-Karjalassa alkuvuonna 2020 poliisin tietoon tulleet rikokset)

Samaan aikaan Pohjois-Karjalassa tammi-kesäkuussa 2020 tapahtuneiden rikoslakirikosten (pl. liikenne-rikokset) selvitysprosentti on pudonnut 10,00% ja tutkinta-aika kasvanut 9,33% (Polstat 2020, 1, 2).

Tilastoista on huomattavissa tammi-kesäkuun 2019 ja 2020 välillä esimerkiksi petosrikosten määrän suuri nousu (+86,79%) sekä yleisellä paikalla tapahtuneiden pahoinpitelyrikosten lasku (-30,07%). Näitä voi osaltaan selittää kevään 2020 aikana esiin noussut koronavirus ja sen aiheuttamat vaikutukset, toimenpiteet sekä suositukset. Vertailuvälillä on havaittavissa väkivaltarikosten lasku (-15,54%) sekä huumausaineriikosten (+197,13%) ja luvatta tunkeutuen tapahtuneiden varkausrikosten nousu (+54,32%) (Polstat 2020, 1, 2).

3. TYÖSSÄ JAKSAMINEN JA TYÖHYVINVOINTI

Työhyvinvointi on kokonaisuus, joka vaikuttaa esimerkiksi työssä jaksamiseen. Työhyvinvointi koostuu työstä, työn mielekkyydestä, terveydestä, turvallisuudesta ja hyvinvoinnista (Sosiaali- ja terveysministeriö, luettu 2020).

Kun työolosuhteet ja työmäärä on oikein mitoitettu, niillä voidaan edistää työntekijän psyykkistä ja fyysistä hyvinvointia. Sujuvakin työ, jonka tekemisestä nauttii, on omalta osaltaan kuormittavaa, joten jokaisen yksilön tulee myös itse pitää huolta omasta fyysisestä ja psyykkisestä voinnistaan. Eri yksilöille voivat toimia erilaiset keinot töistä palautumiseen, mutta yleisesti hyväksi havaittuja keinoja ovat liikunta ja ystävien sekä kaverien tapaaminen (Suomen mielenterveys ry, luettu 2020).

Työssä jaksaminen ja työhyvinvointi ei ole yksinään työntekijän vastuulla, vaan koko työyhteisön ja organisaation. Työikäohjelman loppuraportin mukaan henkilöstön hyvinvointi on yksi keskeisistä arvoista poliisissa (Poliisihallituksen työikäohjelman loppuraportti 2019, 12).

3.1 Työhyvinvointia edistävät tekijät ja psyykkinen hyvinvointi

Työhyvinvointi koostuu useista eri tekijöistä ja sitä voidaan kehittää aineellisin tai henkisin keinoin. Aineellisia keinoja ovat esimerkiksi palkka ja edut, kun taas henkisiä tekijöitä voivat olla muun muassa onnistumisen tunne, työn arvostus ja mahdollisuus vaikuttaa omaan työhön. (Klemelä 2006, 6-8) Työssään viihtyvän ja työnsä tekemisestä nauttiva työntekijä kykenee myös irrottautumaan työstään. Tämä tarkoittaa ennen kaikkea henkistä irrottautumista työstä. Yksilön soisikin vapaa-ajallaan tekevän jotain, mikä poikkeaa tavallisista työtehtävistä ja siten auttaa yksilön luovuutta ja hyvinvointia (Klemelä 2006, 9, 17, 18).

Myös liikunnan ja sosiaalisten aktiviteettien on tutkitusti huomattu vaikuttavan positiivisesti hyvinvointiin ja jaksamiseen työelämässä sekä henkilökohtaisessa elämässä (Pakka & Rätty 2010, 24-26). Psyykkisen hyvinvoinnin kannalta tilanne on optimaalinen, mikäli työn tekijä töihin tullessaan ja töistä poistuessaan on hyvällä mielellä. Yksilön psyykkiseen hyvinvointiin vaikuttavat työpäivän aikana monet asiat (Klemelä 2006, 8).

Kuten tutkimuksessa on aiemmin mainittu, työpaikalla työhyvinvointi koostuu pitkälti työntekijän, -yhteisön ja -terveyshuollon muodostamasta kokonaisuudesta, josta vastaavat keskeisesti esimiehet, johto ja henkilöstöhallinto. Yksilön työhyvinvointiin vaikuttaa lisäksi se, jos yksilön ja työpaikan edustamat arvot kohtaavat (Pakka & Rätty 2010, 11,12, 15-18).

3.2 Työhyvinvointia madaltavat tekijät

Henkilön kokema työhyvinvointi rakentuu erilaisista tekijöistä, tahoista ja muuttujista. Yksilötasolla työhyvinvointiin voivat vaikuttaa esimerkiksi yksilön henkilökohtaiset ominaisuudet ja voimavarat (Klemelä 2006, 29). Jos henkilö ei voi työpäivän jälkeen irtautua hetkeksikään työtehtävistään, voi se vaikuttaa negatiivisesti henkilön työhyvinvointiin ja jaksamiseen. (Suomen mielenterveys ry, luettu 2020) Jos henkilö ei pidä itsestään huolta fyysisesti tai ei ylläpidä omia ihmissuhteitaan, voivat ne vaikuttaa henkilön psyyken heikentymiseen ja sitä kautta työelämään (Pakka & Rätty 2010, 5, 23, 28).

Työhyvinvointia heikentää, jos työntekijä ylikuormittuu työssään. Työntekijän onkin tärkeä ymmärtää ja kokea rajansa sekä huomata milloin hänen ammattitaitonsa ei ole riittävä hänelle määritettyjen työtehtävien hoitamiseen. (Klemelä 2006, 29). Muita työhyvinvointia madaltavia tekijöitä ovat esimerkiksi liian helpot työtehtävät (Pakka & Rätty 2010, 9). Työhyvinvointia madaltavat tekijät vaihtelevat suuresti erilaisilla työpaikoilla (Työsuojeluhallinto, luettu 2020).

3.3 Ryhmähengen merkitys

Työntekijän rooli työpaikalla on tehdä tehtävänsä mukaisia töitä ja esimiestoiminnan tarkoituksena on auttaa työntekijää pitämään mielessä yhteiset tavoitteet sekä työntekijän oma osuus niiden saavuttamisessa. Työntekijän tuleekin perehtyä työpaikkansa arvoihin ja häntä voidaan avustaa siinä perehdytyksellä. Työntekijän tulee olla tietoinen siitä, mihin hän työpaikallaan sitoutuu. Työntekijän onkin hyvä tutustua työpaikkansa arvoihin jo hyvissä ajoin. (Klemelä 2006, 9, 11)

Hyvä organisaatio tiedostaa arvonsa ja toimii niiden mukaisesti. (Klemelä 2006, 9)

Työssä yksilö kohtaa väistämättä voimaannuttavia tekijöitä sekä kuormittavia tekijöitä. Voimannuttaviksi tekijöiksi voidaan lukea esimiehen tuki, työn hallintamahdollisuudet, hyvä ja innovatiivinen työilmapiiri sekä tiedonkulku työpaikalla. Kuormittaviksi tekijöiksi luetaan tavallisesti kiire, aikapaine, työn vaikeus ja vastuullisuus sekä fyysisen että psyykkisen työympäristön ongelmat. (Klemelä 2006, 22)

Hyvät raamit työnteolle muodostuvat voimaannuttavista tekijöistä, jotka parhaimmillaan auttavat työn vaatimusten kohtaamisessa ja lisäävät työn palkitsevuutta, mikä voi näkyä työn imuna, motivoituneena työhön sitoutumisena. Nämä mahdollistavat myös syvät onnistumisen hetket. Kuormittavilla tekijöillä vaikutus on päinvastainen. (Klemelä 2006, 22-24)

3.4 Työhyvinvointi rikostorjunnassa

Rikostorjunnassa haitallista kuormitusta aiheuttaa ennen kaikkea liian suuri työmäärä, jatkuva kiire ja työn katkonaisuus. Poliisiyksiköissä on määrärahojen puutteen takia vähennetty henkilöstömääriä, samalla kun työmäärä on kasvanut. Moni rikostutkija on lisäksi kokenut, ettei sairaslomalle jääminen auta, vaan ennemminkin lisää työmäärää. Tämä aiheuttaa sen, että rikostorjunnassa työpaikalle tullaan puolikuntoisina ja töitä tehdään väkisin. Lopulta työntekijä jää kumuloituneen stressin vaikutuksesta pitkälle sairaslomalle, jolloin töistä poisjääneen rikostutkijan työt jaetaan muille rikostutkijoille. (Aluehallintoviraston tiedotteet 2019)

Poliisin rikostorjunnan resurssivajeen takia poliisissa ei ole pystytty puuttumaan vakavaankaan piilorikollisuuteen. Rikosilmoitusten määrät estävät voimavarojen siirtämisen paljastavaan tutkintaan. Samaan aikaan resurssivaje näkyy siinä, ettei tutkinnanjohtajien määrä ole riittävä. Tutkinnanjohtajille kertyvien rikosilmoitusten määrä on niin suuri, ettei sitä voi enää lisätä ilman selviä ja näkyviä negatiivisia vaikutuksia. Tutkinnanjohtajien eräänlaisena pelastuksena toimivat poliisin päällystöpiskelijät, jotka tekevät kesäisin ylemmän ammattikorkeakoulututkinnan mukaista päällystöharjoittelua. Resurssivaje on myös vaikuttanut siihen, että massarikoksiin puututaan vain korkealla kynnyksellä) (Poliisihallituksen rikostorjunnan tila selvityshankkeen loppuraportti, 1/18, 32, 33)

Rikostutkinnan osalta kuulemisessa tuli esiin, että tutkintatoimessa ovat tutkinta-ajat pidentyneet ja että niin sanottujen massarikosten osalta jopa tutkintakynnys on noussut. Valiokunnalle on esitetty, että massarikoksissa joudutaan taloudellisista syistä jutut jättämään pääsääntöisesti tutkimatta, jos rikosentekijä ei ole ilmoituksentekohetkellä tiedossa. Nämä massarikokset, kuten varkaudet ja vahingonteot, ovat kuitenkin asianomistajien kannalta

varsin merkityksellisiä. (Poliisihallituksen rikostorjunnan tila selvityshankkeen loppuraportti, 1/18, 32)

4. TUTKIMUKSEN TAUSTA JA TARKOITUS

4.1 Tutkimuksen tausta

Poliisin ammattikorkeakoulututkintoon kuuluvan harjoittelun aikana tutkimuksen tekijät havaitsivat Joensuun poliisiasemalla, pääasiassa Joepäiv.-ryhmän rikostutkijoille monipuolistettuja työtehtäviä, joista tutkimuksen tekijät eivät olleet aikaisemmin kuulleet ja ne tulivatkin tutkimuksen tekijöille yllätyksenä. Tutkimuksen tekijät halusivat nostaa tehdyt työnkuvan monipuolistamistoimet esille ja arvioida haastattelun kautta niiden tarpeellisuutta ja riittävyyttä, sekä löytää mahdollisia parannus- tai korjausehdotuksia työnkuvaan Joepäiv.-ryhmän jäseniltä itseltään.

Vaikka ryhmän työtahti ja työmoraali olivat ulospäin korkealla, oli työyhteisössä tiedossa se, että moni ryhmän rikostutkijoista haluaa mahdollisimman pian siirtyä ryhmästä pois muihin asemalla tarjottaviin työtehtäviin tai kokonaan toiselle poliisilaitokselle. Joepäiv.-ryhmä on se paikka, mistä suurin osa Joensuun poliisiasemalla työskentelevistä poliiseista aloittaa virkauransa. Nuorilla poliiseilla on vielä pitkä ura edessään ja on kaikkien etu, jos alanvaihtoa ei tapahdu ainakaan huonojen työolojen takia. Tämän takia tutkimuksen tekijät kokivat tämän tutkimuksen tekemisen tarpeelliseksi.

Poliisiorganisaation sisällä, kuten myös sen ulkopuolella on havaittu, että rikostorjunnassa työskentelevillä poliiseilla on suuri työpaine ja paljon stressiä (Aluehallintoviraston tiedotteet 2019).

4.2 Tutkimuksen tarkoitus ja tavoitteet

Tutkimuksen avulla tekijät pyrkivät selvittämään, ovatko Joensuun poliisiasemalla tehdyt rikostutkijoiden työnkuvan monipuolistamiseksi tehdyt toimenpiteet auttaneet Joepäiv.-

ryhmän rikostutkijoita jaksamaan työssään. Tutkimuksessa haluttiin myös nostaa esille jo tehtyjen toimien riittävyttä. Tutkimuksella saaduilla tuloksilla toivotaan olevan vaikutusta Joepäiv.-ryhmän rikostutkijoiden työnkuvan muokkautumiseen tulevaisuudessa. Lisäksi selvitettiin, millaiseksi Joepäiv. -ryhmän rikostutkijat kokevat työyhteisön sekä työolot ja nostetaan esiin rikostutkijoiden itsensä ehdottamia muutostoimia tai ratkaisuja mahdollisesti vallitseviin ongelmiin.

Tutkimuksella haluttiin selvittää myös henkiökierron mahdollisuutta Joensuun poliisiasemalla sekä sitä, ovatko Joepäiv. -ryhmän tutkijat kokeneet sen työssäjaksamistaan parantavaksi asiaksi.

Henkilökierto on osaamisen kehittämisen malli, joka sovitaan yhteistyössä esimiehen ja työntekijän välillä. Se perustuu vapaaehtoisuuteen, jossa pääsääntöisesti omalla palkalla siirtyy toiseen tehtävään. Henkilökierrosta sovitaan esimiehen kanssa tavoite- ja kehityskeskustelussa tai muussa yhteydessä. Henkilökierto voidaan toteuttaa joko sisäisenä tai ulkoisena henkilökiertona. Se voi olla kestoltaan lyhyempi tutustumisjakso (1-4 viikkoa) tai pidempi henkilökierto (1-24 kk). Poliisin henkilöstöstrategiassa (2017) on linjattu joustavista resursseista seuraavaa: Strateginen valinta edellyttää työvoiman joustavampaa käyttöä poliisiyksiköissä, poliisiyksiköiden kesken ja sisäisen turvallisuuden organisaatioiden välillä, edellytyksiä joustavammalle työnteolle ja toisaalta yksilötasolla suunnitelmallista osaamisen kehittämistä ja joustavampia urapolkuja. Strategian yhtenä toimenpiteenä asiassa mainitaan henkilökierron tukeminen keskitetyllä rahoituksella. (Poliisihallituksen työikäohjelman loppuraportti, 1/2019, sivu 18)

4.3 Tutkimuskysymykset

Opinnäytetyön tutkimuskysymyksinä ovat Joepäiv.-ryhmän rikostutkijoiden työnkuvan monipuolistamiseksi tehtyjen toimien vaikutus ja riittävyys. Tarkentavia tutkimuskysymyksiä ovat:

1. Millaisia ongelmia ja haasteita Joepäiv.-ryhmän rikostutkijat työssään kokevat?
2. Haluaisivatko ryhmän rikostutkijat siirtyä tilaisuuden tullen muihin tehtäviin?

3. Ovatko ryhmän rikostutkijat päässeet osaksi työnkuvan monipuolistamistoimia ja kokevatko he monipuolistamistoimet riittäviksi ja tarpeellisiksi?
4. Mitä muita toimia ryhmän rikostutkijat haluaisivat työtehtäviinsä liittyen?

5. TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

Tässä kappaleessa esitellään tutkimuksessa käytettyä tutkimusmetodia, tutkimuskysymyksiä ja tutkimuksessa saatujen vastausten analysointimenetelmää. Lisäksi kappaleessa perustellaan se, miksi juuri näihin ratkaisuihin on päädytty. Tässä osassa esitellään myös aineiston keruutapa.

5.1 Tutkimuskohde

Tutkimusta aloittaessa sen tekijöille oli tärkeää kohdentaa tutkimus sellaiseen tutkintaryhmään, jossa myöhemmin esiteltäviä monipuolistamistoimia on tehty. Joensuun poliisiasemalla ainoa tällainen tutkintaryhmä on Joepäiv. Ryhmässä työskentelee yhdeksän rikostutkijaa ja ryhmänjohtaja. Mahdollisuutta osallistua tutkimuksen haastatteluun tarjottiin kaikille ryhmän rikostutkijoille sekä ryhmän ryhmänjohtajalle.

Ryhmässä työskentelevien rikostutkijoiden virkaikä sekä elämäkokemus vaihtelevat suuresti ja siten kokemukset sekä mielipiteet monipuolistamistoimista voivat vaihdella suuresti. Tästä johtuen ja ryhmän pienen koon vuoksi vastauksia toivottiin mahdollisimman monelta rikostutkijalta. Haastatteluun suostui kahdeksan Joepäiv.-ryhmän jäsentä. Haastateltaviksi saatiin monipuolinen otos Joepäiv.-ryhmän rikostutkijoita.

5.2 Tutkimusote ja tiedonkeruumenetelmä

Tutkimukseen tarvittavan tiedon keräämisessä käytettiin laadullista, eli kvalitatiivista menetelmää. Kvalitatiivinen menetelmä mielletään usein aineistopohjaiseksi, vaikkakin kvalitatiivisessa tutkimuksessa on myös teorialähtöistä aineistoa. Tutkimus ei kuitenkaan voi olla täysin yksipuolinen, perustuen joko teoriaan tai aineistoon ja siten tutkimuksessa

useimmiten esiintyy sekä määrällisiä että laadullisia piirteitä. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006)

Laadullinen tutkimus mahdollistaa tutkittavan ilmiön ymmärtämisen. Laadullinen tutkimusmenetelmä sopiikin hyvin tilanteeseen, jossa ilmiöstä halutaan saada hyvä käsitys. Laadullisen tutkimusmenetelmän lisäksi tutkimuksessa voidaan käyttää määrällistä tutkimusta täydentämässä laadullisen tutkimuksen tuloksia, kun ilmiön osatekijät on ensin saatu selville. (Kananen 2015, 70-71)

Kun kerätään pieni otos aineistoa analysoitavaksi, ei aineistoa voida yleistää ja siten tutkimuksessa tulee käyttää laadullista tutkimusta. Laadullinen tutkimus pyrkii ymmärtämään ja perustelemaan syvällisemmin tutkittavana olevaa tutkimuskohdetta. Täten haastateltavien vastaukset on analysoitava syvällisesti ja siten perusteltava, miten kukakin on jotain mieltä. (Haikansalo & Korander 2020, 20)

Laadullisessa tutkimuksessa aineisto kerätään jollain useista aineistonkeruumenetelmistä. Aineistonkeruumenetelmiksi laadullisessa tutkimuksessa luetaan dokumentit, havainnointi, haastattelut ja sähköpostihaastattelut. Laadullisessa tutkimuksessa yleisin aineistonkeruumenetelmä on teemahaastattelu. Haastattelun muotoja ovat strukturoitu, puolistrukturoitu ja strukturoimaton haastattelu. Strukturoidussa haastattelussa kysytään tarkasti ennakkoon valittuja kysymyksiä ja strukturoimaton haastattelu on avointa keskustelua. Strukturoidun haastattelun käytetään usein tilanteissa, joissa haastateltavia on useita. (Kananen 2015, 80-81, 144-146)

Sähköpostihaastattelua tehdessä kysymykset tai teemat, joihin vastataan, lähetetään suoraan haastateltavalle. Haastateltavan vastatessa haastattelijan tulee tarvittaessa esittää tarkentavia kysymyksiä uusilla sähköpostiviesteillä. (Kananen 2017, 111-113)

Tutkimuksen tekijät käyttivät tässä tutkimuksessa strukturoitua haastattelua, joka toteutettiin sähköpostitse. Haastattelun avoimet kysymykset lähetettiin Joepäiv.-ryhmän jäsenille. Haastattelukysymysten lisäksi sähköpostissa lähetettiin saatesanat ja painotettiin vastaamisen olevan täysin vapaaehtoista, sekä anonyymiä. Tutkimuksen haastatteluissa ei jouduttu turvautumaan lisäkysymyksiin ja haastateltaville annettiin mahdollisuus kysyä ja kommentoida haastattelun sisältöä suoraan haastatteliijoille. Sähköpostihaastatteluun päädyttiin Joepäiv.-ryhmän rikostutkijoiden työajan säästämiseksi sekä tutkimuksen tekohetkellä vallinneen koronaviruksen vuoksi. Käytetyllä haastattelumenetelmällä

tutkimuksen tekijät kokivat saaneensa riittävän laajoja ja monipuolisia vastauksia tutkimuskysymyksiin.

5.3 Haastattelujen analysointimenetelmä

Laadullisessa tutkimuksessa kerätty aineisto tulee analysoida ja analysoinnin kautta saatavan ratkaisun sekä ilmiön selityksen etsiminen on tutkimuksen tekijän vastuulla. Kerättyä aineistoa tulee lukea moneen kertaan, jotta voidaan hahmottaa aineiston sisältö. (Kananen 2015, 161-163)

Tässä tutkimuksessa tutkimuksen tekijät analysoivat haastattelujen vastauksia sisällönanalyysimenetelmällä. Sisällönanalyysimenetelmän vahvuutena on kerätyn aineiston systemaattinen ja objektiivinen analysointi sekä kerätyn aineiston informaatioarvon lisääminen. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 117-122)

Sisällönanalyysillä pyritään saamaan kuvaus tutkittavasta ilmiöstä tiivistetyssä ja yleisessä muodossa. Sisältöanalyysissa vastausten määrillä ei ole merkitystä asioiden analysoinnin kannalta. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 117-122)

6. TUTKIMUKSEN TULOKSET

Tässä luvussa tutkimuksen tekijät käsittelevät tutkimuksessa saatuja tuloksia. Tutkimuksessa saatuja haastateltavien vastauksia on liitetty tekstiin kursivoituna konkretisoimaan vastauksia ja kuvaamaan haastateltavien sanomisia. Haastatteluihin osallistui kahdeksan rikostutkijaa Joepäiv.-ryhmästä, joista yksi oli ryhmänjohtajana toimiva rikosylikonstaapeli ja kuusi vanhempia rikoskonstaapeleita. Kaksi vastanneista vanhemmista rikoskonstaapeleista on töissä kombi-virassa ja tekee siten puoliksi vht- ja puoliksi tutkinnan tehtäviä.

Vastanneista rikostutkijoista osa on ollut töissä vasta muutaman kuukauden, kun taas osalla työkokemusta on yli kaksikymmentä vuotta. Suuri osa ryhmän rikostutkijoista ei ole aikaisemmin työskennellyt muilla poliisiasemilla tai eri poliisitoiminnan aloilla.

6.1 Millaisia ongelmia ja haasteita Joensuun päivittäisrikostutkinnan ryhmän rikostutkijat kokevat työssään?

Haastatteluissa vastaajat toivat esiin useita ongelmia ja haasteita, jotka huonontavat heidän työssä viihtymistään oleellisesti.

Haastatteluissa nostettiin esille useampaan kertaan Joepäiv.-ryhmän asema Joensuun poliisiaseman sisäisessä, hiljaisessa hierarkiassa. Haastateltavat kokivat ryhmän aseman olevan selvästi huonompi muihin poliisiasemalla toimiviin rikostutkintaryhmiin verrattuna.

Haastateltavat kertoivat Joepäiv.-ryhmän jäsenten olevan aina ensimmäinen resurssi, joka hoitaa akuutit rikosilmoitukset eteenpäin huolimatta siitä, onko ryhmän rikostutkijoilla itsellään jotakin sovittua tekemistä kyseisellä hetkellä.

Meillä on aika työläitä juttuja hoidettavana, mutta silti meitä revitään ”vapaana resurssina” milloin minnekin.

Useissa haastatteluissa nousi esille Joepäiv.-ryhmän rikostutkijoiden kokemus siitä, etteivät muut tutkintaryhmät arvosta heidän tekemäänsä työtä. Haastateltavat kertoivat, että heille jaetaan tutkittavaksi rikosilmoitukset, joita kukaan muu ei halua tutkia. Siten haastateltavat kokivat muiden keräävän tutkittavakseen sellaiset rikokset, jotka olivat kiinnostavia tai erikoisia.

Lisäksi se rassaa, että kaikki muille kelpaamattomat asiat valuvat aina päivittäistutkintaan.

Haastatteluissa työn vaativuuden ja maksettavan palkan koettiin olevan epäsuhteessa. Joepäiv.-ryhmän rikostutkijan tulee osata suorittaa onnistunut esitutkinta hyvin laajalle kirjolle rikoksia, joiden vaatimat tutkintatoimet vaihtelevat suuresti. Siitä huolimatta töitä tehdään pienellä palkalla ilman lisiä. Kenttätehtävistä Joepäiv.-ryhmään siirtynyt vastaaja kuvaili asiaa näin:

”... on vaikea hyväksyä sitä, että kentältä tutkintaan siirtyminen yksipuolisti toimenkuvaa sekä lisäsi työtaakkaa ja työn kuormittavuutta (kun kaikki jää koko ajan kesken), mutta samalla palkka pieneni, kun ei enää saa lisiä. Tuon kombinaation hyväksyminen vaatii vähän sulattelua...”

Haastateltavista suurin osa kertoi myös kokevansa työaikojen ja rikostutkijoiden pienen määrän vaikeuttavan työntekoa. Haastateltavat voivat olla töissä pitkiäkin jaksoja siten, että heillä on välissä vain yhden päivän pituinen vapaa. Koska Joepäiv.-ryhmän rikostutkijoita tarvitaan töissä jatkuvasti, haastateltavat kertoivat ongelmista lomien saamisessa. Haastatteluissa myös kerrottiin, että ryhmän riittämättömän tutkijamäärän vuoksi Joepäiv.-ryhmälle jakautuvista rikosilmoituksista yhä suurempi määrä on vailla konkreettista rikostutkijaa, joka vastaisi esitutkinnan suorittamisesta.

6.2 Haluaisivatko ryhmän rikostutkijat siirtyä tilaisuuden tullen muihin tehtäviin?

Haastateltavista osa haluaisi siirtyä tilaisuuden tullen vht:n tehtäviin. Useampi kenttätehtäviä kaipaava haastateltava oli virkaiältään nuori ja henkilökohtaiselta iältään alle 30 vuotta. Useimmat heistä olivat sukupuoleltaan miehiä.

Ne haastateltavat, jotka toivoivat pääsevänsä muihin tehtäviin, kokivat olevansa jumissa Joepäiv.-ryhmässä. He harkitsivat jopa siirtymistä jonkin toisen poliisilaitoksen työntekijöiksi, ellei tilanne muutu.

6.3 Ovatko ryhmän rikostutkijat päässeet osaksi monipuolistamistoimia ja kokevatko he monipuolistamistoimet riittäviksi ja tarpeellisiksi?

Haastateltavista yhtä vaille kaikki olivat päässeet tekemään ja tekivät aktiivisesti tutkinnanpartio- ja tutkinnanpainopistepartiovuoroja. Suurin osa haastateltavista koki tällaiset vuorot työmotivaatiota ja työssä jaksamista parantaviksi asioiksi. Haastateltavat kertoivat edellä mainittujen partiovuorojen tuovan työhön sellaista vapautta toimia, mitä päivittäisrikostutkinnassa ei välttämättä ole. Lisäksi haastateltavat kokivat, että hälytystehtävien tekeminen ja partioiminen kaupungilla vievät ajatukset sopivasti pois työpöydällä odottavista rikosilmoituksista. Pääosa partiovuoroihin positiivisesti suhtautuvista haastateltavista oli nuoria miehiä. Kuitenkin haastatteluissa myös kerrottiin, että tutkinnanpartio- ja tutkinnanpainopistepartiovuorot saattavat haitata esitutkinnan suorittamista.

Senkin ajan hoitaisi juttujaan eteenpäin.

Tehtäväkiertoon suhtauduttiin haastatteluissa hyvin myönteisesti. Haastateltavat, jotka olivat päässeet tehtäväkiertoon, pitivät siitä ja haluaisivat päästä siihen uudestaan. Osa haastateltavista ei ollut päässyt tehtäväkierrolle, mutta halusi sinne. Osa oli puolestaan käynyt kierrolla, muttei halunnut lähteä nykyisestä tehtävästään mihinkään. Tehtäväkierron hyvinä puolina pidettiin sitä, että oma ammattiosaaminen parantuu ja päästään pidemmäksi aikaa pois Joepäiv.-ryhmän tavallisista työtehtävistä. Tehtäväkierron huonoksi puoleksi kerrottiin haastatteluissa se, että tehtäväkierrolle lähteneen rikostutkijan tutkittavana olleet rikosilmoitukset jäävät monesti odottamaan rikostutkijan paluuta.

Paluu päivittäistutkintaan tuntui kyllä melko karulta. Kierron jälkeen sain vielä useita omissa nimissä olevia juttujani, joille ei ole tapahtunut mitään 6 kuukauden aikana.

Haastatteluissa ehdotettiin nykyisten monipuolistamistoimien lisäksi kombi-virkojen lisäämistä ja halukkaiden Joepäiv.-ryhmän rikostutkijoiden nykyisen viran muuttamista kombiksi. Näin koettiin, että raskasta päivittäisrikostutkintaa jaksettaisiin tehdä, kun puolet työajasta käytettäisiin vht:n tehtäviin.

Kaikista mieluisin virka olisi kuitenkin kombi-virka, jotta pääsisi tasaisemmin kentälle sekä tutkintaan.

Lisäksi kombi-virkojen uskottiin auttavan Joepäiv.-ryhmää siten, ettei ryhmän vaihtuvuus olisi niin suurta, kuin nykyisin.

Näkisin, että ns. yleispoliisimalli/kombi-työnkuva voisi motivoida nuoria työntekijöitä ja auttaa vähentämään henkilöstön vaihtuvuutta tutkintaryhmässä.

Haastatteluissa esitettiin, että perustettaisiin kokonaan sellainen ryhmä, jossa työskentelisi kombi-viroissa olevia poliiseja. Ryhmän poliisit tutkisivat yhdessä rikokset, jotka he itse olivat vastaanottamassa hälytystehtävillä.

6.4 Mitä muita toimia rikostutkijat haluaisivat työnkuvaansa liittyen?

Osa haastateltavista toivoi Joepäiv.-ryhmän henkilöresurssien parantamista, jotta rikosilmoitukset saataisiin jaettua nykyistä tasaisemmin. Haastatteluissa myös toivottiin

asianosaisten oikeusturvan parantumista siten, etteivät he joudu odottamaan rikostutkijan soittoa pahimmillaan yli vuotta. Osa haastateltavista kokikin, ettei kykene palvelemaan asianosaisia riittävän hyvin tai keskittymään esitutkinnan suorittamiseen riittävällä tarkkuudella.

Välillä on myös pakko tehdä asioita "vasemmalla kädellä". En tarkoita tuolla hutilointia, vaan sitä, että en välttämättä voi käyttää jutun tutkintaan niin paljon aikaa, mitä kokisin tarpeelliseksi.

Haastatteluissa toistui kommentti työaikojen ongelmallisuudesta ja työvuoroihin toivottiin joustoa. Osa haastateltavista koki vht-sektorilla käytössä olevan työaikamallin paremmaksi. Tällainen työaikamalli tarkoittaa 12 tunnin työvuoroja ja vastapainoisesti useampaa vapaapäivää peräkkäin.

Osa haastateltavista painotti sitä, että Joepäiv.-ryhmän ei tulisi tutkia sellaisia rikoksia, joiden tutkimiseen on olemassa erikseen nimetyt rikostutkijat tai tutkintaryhmät.

Meille on valunut selkeästi sellaisia juttuja, jotka ei meille kuulu. Viimeisimmäksi lapsijuttu jossa 4 videolle kuultavaa ja kaksi alaikäisiä muuten.

7. JOHTOPÄÄTÖKSET

Tutkimuksessa oli tarkoituksena nostaa esille päivittäisrikostutkinnan rikostutkijoiden työnkuvan monipuolistamiseksi tehtyjen toimenpiteiden vaikutusta ja riittävyttä Joensuun poliisiasemalla. Haastattelukysymykset oli tarkoituksella tehty avoimiksi, jotta niihin saataisiin mahdollisimman vapaat vastaukset (Liite 1). Tästä huolimatta haastateltavat nostivat esille samoja ajatuksia työnkuvan monipuolistamistoimista. Tämä lisää tutkimuksen luotettavuutta, vaikka haastateltavia oli kahdeksan.

Haastattelujen perusteella tehdyistä työnkuvan monipuolistamistoimenpiteistä pidettiin ja niiden koettiin parantavan työssä viihtymistä. Toimenpiteet koettiin virkistäviksi ja ammattiosaamista parantaviksi asioiksi. Jo tehtyjä toimenpiteitä, eli tutkinnanpartioita, tutkinnanpainopistepartioita, tehtäväkiertoa ja kombi-virkoja voidaan siis pitää asioina, joita kannattaa tulevaisuudessakin käyttää.

Kombi-virkoja pidettiin erittäin hyvänä asiana. Kombi-viroilla uskotaan olevan vaikutus siihen, että Joensuun poliisiasemalle saadaan rekrytoitua nuoria poliiseja myös Joepäiv.-ryhmään. Koettiin, että samalla saadaan pidettyä Joepäiv.-ryhmä toimintakykyisenä.

Haastateltavat eivät kuitenkaan olleet tyytyväisiä tilanteeseensa. Työnkuvan monipuolistaminen auttaa rikostutkijoita vain osassa asioita, muttei kuitenkaan poista kaikkia ongelmia. Pitkät työviikot ja vapaiden vähyys ovat suoraan työhyvinvointiin ja työssä jaksamiseen negatiivisesti vaikuttavia tekijöitä, jotka olisivat kuitenkin teoriassa helppoja korjata.

Haastateltavat nostivat esille Joepäiv.-ryhmän huonon aseman ja tutkittavien rikosten epätasaisen tai jopa epäreilun jakautumisen. Haastateltavat kokivat, ettei heidän työtään arvosteta. Edellä mainituilla asioilla on erittäin negatiivinen vaikutus työssä jaksamiseen ja työhyvinvointiin. Vaikka vastauksissa todettiin Joensuun poliisiasemalla olevan hyvä ilmapiiri ja yhteistyö kaikkien sektorien välillä, vaikuttavat haastatteluissa esille tulleet seikat varmasti koko poliisiaseman ilmapiiriin. Haastateltavat totesivat kuitenkin Joepäiv.-ryhmän toimivan hyvin yhteen, vaikka tilanteet näyttäisivätkin pahoilta.

Tutkimuksessa saatiin myös nostettua esille se, että Joepäiv.-ryhmän henkilöresursseja voidaan pitää riittämättöminä. Yksittäisillä tutkijoilla on niin paljon rikosilmoituksia tutkittavana, että tutkinta-ajat venyvät pahimmillaan pitkälti yli vuoden. Tämä on suuri ongelma, sillä Joepäiv.-ryhmän tulisi nimensä mukaisesti tutkia päivittäisrikoksia ja saada ne nopeasti eteenpäin syyttäjälle. Pitkäkestoisia tutkintoja ja vakavampia rikoksia varten on erikseen Joensuun pitkäkestoisen tutkinnan ryhmä (Joepit.) Pitkittyneet tutkinta-ajat huonontavat asianosaisten asemaa. Jos esimerkiksi asianomistajan kuulustelu pitkittyy tapahtuma-ajasta vuodella, ei asianomistaja muista tapahtumista enää läheskään siinä määrin, kuin heti tapahtuman jälkeen. Poliisin tilastoissa Pohjois-Karjalasta alkuvuonna 2020 todetaan esimerkiksi muiden rikoslakirikosten kuin liikennerikosten tutkinta-ajan kasvaneen 9,33 % vuoden takaisesta, joka sekin oli kasvanut alkuvuodesta 2018. (Polstat 2020, 1)

8. POHDINTA

8.1 Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys

Tutkimuksen tekijän tulee ottaa tutkimuksen luotettavuus huomioon jo tutkimuksen suunnitteluvaiheessa. Laadullisessa tutkimuksessa objektiivisen luotettavuuden saavuttaminen on lähes mahdotonta ja luotettavuus jääkin tutkimuksen tekijän arvioinnin ja näytön varaan. Laadullisessa tutkimuksessa tulee ottaa huomioon reliabiteetti, eli tulosten pysyvyys ja validiteetti, eli tutkimuksen keskittyminen oikeisiin asioihin, jotka ovat tieteellisen tutkimuksen yleiset luotettavuusmittarit. (Kananen 2017, 174, 175)

Tutkimuksen tekijän päätettävänä on mitä kysytään, keneltä kysytään, mitä tutkitaan ja mitä jätetään tutkimatta sekä miten aineisto analysoidaan. Tutkimuksen luotettavuutta arvioidessa tutkimuksen tekijän tulee olla objektiivinen suhteessa tekemäänsä tutkimukseen. Tutkimuksen tekijä voi parantaa tutkimuksensa luotettavuutta antamalla haastateltavilleen luettavaksi valmiin tekstin, jolloin haastateltu voi vahvistaa tutkimuksen tekijän analyysin oikeaksi. Tutkimukseen kerätty alkuperäinen aineisto tulee säilyttää. (Kananen 2017, 176-178)

Laadullisessa tutkimuksessa tutkimuksen tekijän omaa suhdetta tutkittavaan asiaan on syytä pohtia. Tutkimuksen kannalta on myös oleellista, miten tutkittava joukko valikoituu ja mikä on tutkimuksen tarkoitus. (Tuomi ym., 2018, 153-156, 163, 164)

Tämä tutkimus kohdennettiin koko Joepäiv.-ryhmään ja sähköpostihaastatteluun osallistuminen oli vapaaehtoista ja anonyymiä. Haastateltaville oli kerrottu kasvotusten jo aiemmin se, mihin haastatteluja käytettäisiin ja muistuttava teksti lisättiin haastattelujen alkuun. Jokainen haastateltava antoi suostumuksen haastattelujensa käyttämiseen tutkimuksessa.

Haastattelut käytiin läpi ja niistä poistettiin kaikki tiedot, joista haastateltavat olisivat yksilöitävissä, kuten haastateltavien kanssa enakkoon sovittiin.

Tutkimustuloksissa tutkimuksen tekijät ovat pyrkineet huomioimaan puolueettomuuden ja muuttumattomuuden sekä vääristämättömyyden. Tutkimuksen tekijät olivat työtä tehdessään tarkkoina objektiivisuuden suhteen, sillä he tuntevat jokaisen haastatteluihin osallistuneen ja Joepäiv.-ryhmän tilanteen hyvin. Toisaalta jokaisen haastateltavan

tunteminen mahdollisti sen, että haastateltavat kertoivat tutkittavasta asiasta hyvin avoimesti. Nämä seikat huomioituina tutkimusta voidaan pitää luotettavana ja eettisenä.

8.2 Lopuksi

Poliisin ammattikorkeakoulututkintoon kuuluvan harjoittelun aikana tutkimuksen tekijöille heräsi mielenkiinto ensimmäisenä tutkinnanpartioista ja tutkinnanpainopistepartioista, joista he eivät olleet aiemmin kuulleet. Myöhemmin asiaa selvittäessä myös tutkimuksessa esitellyt muut toimenpiteet herättivät mielenkiinnon opinnäytetyön tekemiselle. Kombipoliiseista, tutkinnanpartioista tai tutkinnanpainopistepartioista ei mainittu mitään koulutuksessa ennen harjoitteluun lähtöä, eikä myöskään harjoittelun jälkeisissä loppuopinnoissa.

Joepäiv.-ryhmässä on vain kymmenen henkilöä, joten tutkimuksesta ei olisi mitenkään saanut määrällistä, joten tutkimuksessa päätettiin käyttää laadullista tutkimusmenetelmää. Laadullisen tutkimuksen tarkoituksena ei ole tilastoitavan tiedon luominen, vaan ongelman ymmärtäminen syvällisemmin. Tutkimuksen tekijöiden mielestä tutkimuksessa saatiin ymmärrystä ja vastauksia tutkimuskysymyksiin.

Opinnäytetyössä saatiin nostettua esille Joepäiv.-ryhmän rikostutkijoiden omia mielipiteitä ja kokemuksia työnkuvan monipuolistamistoimista sekä niiden riittävydestä. Tutkimustulosten valossa toimia voidaan sanoa positiivisiksi ja toimiviksi, muttei täysin riittäviksi. Tutkimuksessa saadut tulokset työnkuvan monipuolistamistoimien vaikutuksista ja riittävydestä eivät yllättäneet tutkimuksen tekijöitä. Molemmat tutkimuksen tekijät olivat työharjoittelunsa aikana nähneet hyvin pitkälti samoja asioita, joista haastateltavat kertoivat.

Tutkimusta tehdessä oli positiivista havaita, kuinka mielellään Joepäiv.-ryhmän jäsenet kertoivat tilanteestaan ja mielipiteistään. Molemmat tutkimuksen tekijät haluavatkin osoittaa nöyrimmät kiitoksensa koko Joepäiv.-ryhmälle, sillä ilman heidän panostaan tätä tutkimusta ei olisi voitu toteuttaa.

Tutkimuksen tekijät toivovat, että tutkimuksessa esille nousseet positiiviset puolet jäävät vakituiseksi osaksi Joepäiv.-ryhmän työnkuvaa ja negatiivisiin asioihin saadaan muutosta. Haastateltavat eivät tyytyneet vain siihen, että huonot puolet kerrotaan, vaan antoivat itse monipuolisia ehdotuksia, miten heidän työolonsa parantuisivat. Tutkimuksessa esitetyllä

vaikutusten arvioinnilla toivotaan olevan vaikutusta myös Joepäiv.-ryhmää vastaavien rikostutkintaryhmien rikostutkijoiden työnkuvan muokkaamisessa muillakin poliisiasemilla.

Tutkimuksemme jättää mahdollisuuden jatkotutkimukselle tulevaisuudessa. Poliisiylijohtaja Seppo Kolehmainen kertoi poliisihallituksen tiedotustilaisuudessa 3.11.2020, että Sisäministeriö on linjannut 30 henkilötyövuoden kokoisesta henkilöstön lisäyksestä, joka kohdennetaan Lapin, Oulun, Itä-Suomen, Sisä-Suomen ja Pohjanmaan poliisilaitoksille harva-alueiden poliisipalveluiden parantamiseksi. Tämä tarkoittaa sekä vht- että rikostorjuntasektoria. Samassa tiedotustilaisuudessa Itä-Suomen poliisilaitoksen apulaispoliisipäällikkö Kai Markkula kertoi henkilötyövuosien kohdentuvan siten, että yleispoliisimalli (kombi) tulee lisääntymään ja jatkossa partiot aloittavat vuoronsa Joensuusta siirtyen vuoron ajaksi jollekin harva-alueiden paikkakunnista (Poliisihallitus 2020). Olisi mielenkiintoista tietää, kuinka tämä tulee vaikuttamaan Joepäiv.-ryhmään ja ryhmän tilanteeseen. Onko ryhmään tulossa lisää kombi-virassa työskenteleviä poliisimiehiä ja ovatko tässä tutkimuksessa esitellyt monipuolistamistoimet jatkuneet?

Rikostorjunta on korvaamaton osa poliisitoimintaa ja Joensuussa Joepäiv.-ryhmä vastaa määrällisesti suurimmasta osasta rikoksia, jotka tulevat Joensuun poliisiaseman rikostorjuntaan esitutkittaviksi. Siksi olisikin tärkeää, että Joepäiv.-ryhmän rikostutkijat viihtyisivät työssään ja siten jaksaisivat henkisesti hyvin.

9. LÄHTEET

Aluehallintovirasto 2019: Valvontahavainto 5.8.2020: Poliisit kokevat kuormitusta erityisesti rikostutkinnassa ja pääkaupunkiseudulla. Tiedotteet 2019. Noudettavissa <http://www.avi.fi/web/avi/-/valvontahavainto-poliisit-kokevat-kuormitusta-erityisesti-rikostutkinnassa-ja-paakaupunkiseudulla-etela-suomi;jsessionid=3971D66287759C68455969912A5D172E>. Noudettu 25.9.2020

Finlex 2020: Poliisilaki (22.7.2011/872). Noudettavissa <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2011/20110872#L2P17>. Noudettu 30.9.2020.

Haikansalo, Anu & Korander, Timo 2020: Opinnäytetyöohje. Poliisiammattikorkeakoulun opinnäytetyö 2/2020

Itä-Suomen poliisi 2020: Itä-Suomen poliisilaitoksen internet-etusivu. Noudettavissa <https://www.poliisi.fi/ita-suomi>. Noudettu 1.10.2020.

Kananen, Jorma 2017: Laadullinen tutkimus pro graduna ja opinnäytetyönä. Jyväskylän ammattikorkeakoulun-julkaisuja sarja. Juvenes Print -Suomen Yliopistopaino Oy.

Kananen, Jorma 2015: Opinnäytetyön kirjoittajan opas. Jyväskylän ammattikorkeakoulun-julkaisuja sarja. Juvenes Print -Suomen Yliopistopaino Oy.

Klemelä, Raila 2006: Henkinen hyvinvointi työpaikalla. Suomen mielenterveysseura ry

Pakka, Jaana & Rätty, Tarja 2010: Työstä hyvinvointia. Työturvallisuuskeskus TTK.

Poliisihallitus 2018: Rikostorjunnan tilan selvityshankkeen loppuraportti 1/2018. Noudettavissa https://www.poliisi.fi/tietoa_poliisista/julkaisut/julkaisu/rikostorjunnan_tila_selvityshankkeen_loppuraportti. Noudettu 30.9.2020

Poliisihallitus 2019: Työikäohjelman loppuraportti 1/2019. Noudettavissa https://www.poliisi.fi/tietoa_poliisista/julkaisut/julkaisu/poliisihallituksen_tyoikaohjelman_loppuraportti_2019. Noudettu 1.10.2020

Poliisihallitus 2020: Poliisille 30 lisävirkaa harva-alueille, näkyvyyttä lisätään myös muilla keinoin. Noudettavissa https://www.poliisi.fi/poliisihallitus/tiedotteet/1/0/poliisille_30_lisavirkaa_harva-alueille_nakyvyytta_lisataan_myos_muilla_keinoin_94408. Noudettu 22.11.2020

Poliisin tulostietojärjestelmä PolStat 2020: Pohjois-Karjala ja kunnat. Noudettavissa https://www.poliisi.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/intermin/embeds/poliisiwwwstructure/92230_Pohjois-Karjala_ja_kunnat.pdf?05fb3c707f37d888 Noudettu 3.10.2020

Saaranen-Kauppinen, Anita & Puusniekka, Anna 2006: Mitä laadullinen tutkimus on: lyhyt oppimäärä, luku 1.2. Noudettavissa https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/kvali/L1_2.html. Noudettu 19.11.2020

Sosiaali- ja terveysministeriö: Työhyvinvointi. Noudettavissa <https://stm.fi/tyohyvinvointi>. Noudettu 22.11.2020

Suomen mielenterveys ry: Kuinka vahvistaa hyvinvointia työssä. Noudettavissa <https://mieli.fi/fi/mielenterveys/hyvinvointi/ty%C3%B6hyvinvointi-miten-voit-edist%C3%A4%C3%A4-omaa-hyvinvointiasi>. Noudettu 21.11.2020

Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli 2018: Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi, Uudistettu laitos, Tammi.

Työsuojeluhallinto: Psykologinen kuormitus. Noudettavissa <https://www.tyosuoja.fi/tyoolot/psykososiaalinen-kuormitus>. Noudettu 22.11.2020

LIITTEET

Liite 1: Opinnäytetyön haastattelupohja

Hei sinä Joensuun päivittäisrikostutkinnassa työskentelevä rikostutkija!

Tämä haastattelurunko on Sampo Silvennoinen ja Matias Laitisen opinnäytetyötä varten ja sen tarkoituksena on kerätä tietoa ruohonjuuritasolta tietyistä Joensuun päivittäisrikostutkintaa koskevista seikoista. Kaikkia haastattelijalle palautettuja haastattelujen vastauksia käytetään opinnäytetyössä nimettöminä ja lisäksi haastattelujen sisällöt käydään läpi haastateltavan henkilöllisyyden suojaamiseksi. Haastatteluilla saatuja vastauksia käytetään tutkimuksen pohjana ja osa vastauksista liitetään suorina lainauksina opinnäytetyöhön. Haastatteluja ei lähetetä muualle. Osallistuminen haastatteluihin on vapaaehtoista.

Arvostamme suuresti vastaustasi. Kaikkiin kysymyksiin ei ole pakko vastata.

Pahoittelemme, että haastatteluja ei käydä kasvotusten, mutta vallitsevan maailmantilanteen vuoksi sähköinen haastattelu on paremmin linjassa laitoksen ja valtion ohjeistuksien kanssa.

Kiitos jo etukäteen! Jos on jotain kysyttävää, niin vastaamme mielellämme.

- Sampo ja Matias

Mikä on virkaikäsi?

Oletko aiemmin työskennellyt muissa poliisiyksiköissä tai muilla poliisiasemilla? Jos olet, niin missä?

Kuinka monta avointa rikosilmoitusta sinulla on nimissäsi?

Kuinka monta avointa rikosilmoitusta sinulla on vuoden aikana?

Kuinka monta uutta rikosilmoitusta saat tutkittavaksesi viikon aikana?

Kuinka monta rikosilmoitusta saat päätettyä tavalla tai toisella viikon aikana?

Koetko tutkittavana olevien rikosilmoitusten määrän aiheuttavan sinulle stressiä? Jos koet, kuinka paljon?

Oletko päässyt tehtäväkiertoon (henkilökiertoon) jos olet, koitko sen stressiä lieventäväksi vai stressiä kasvattavaksi asiaksi? -Miksi? -Jos et, haluaisitko?

Koetko tutkinnanpartiovuorot ja tutkinnanpainopistevuorot mieleisiksi vai työntekoa haittaaviksi asioiksi? -Miksi?

Koetko jonkin muun asian kuin pelkästään rikosilmoitusten määrän aiheuttavan sinulle stressiä? -Jos koet, niin minkä?

Mitä toimia toivoisit stressisi vähentämiseksi?

Vapaa sana liittyen työssä viihtymiseen tai työssä jaksamiseen päivittäisrikostutkinnan ryhmässä.